

14-01-2005

Voorstel voor een basisopleiding “erfgoedbewaker”

in het kader van de aanpassing van het KB van 30 december 1990 betreffende de vereisten inzake beroepsopleiding en –ervaring, de vereisten inzake medisch en psychotechnisch onderzoek voor het uitoefenen van een leidinggevende of een uitvoerende functie in een bewakingsonderneming of interne bewakingsdienst en betreffende de erkenning van de opleidingen (B.S. 12.01.2000)

Uitgewerkt door:

project “bewakingswet”
vlaamse museumvereniging

Plaatsnijderstraat 2

B-2000 Antwerpen

t ++32 (0) 3 216 03 60

m ++32(0) 486 36 71 78

bewakingswet@museumvereniging.be

www.museumvereniging.be

i.s.m. de Federale Wetenschapsinstellingen, het kabinet van Vlaams minister voor Cultuur, de Administratie Beeldende Kunst, Culturele Biografie Vlaanderen, de provinciale museumconsulenten, de Brusselse Museumraad, de stedelijke musea van Antwerpen, Brugge, Gent, Sint-Niklaas, Tienen, Hasselt, de provinciale musea van Antwerpen en het KMSKA.

1. Context

Naast financiële problemen ondervinden instellingen die cultureel erfgoed beheren bij het zich in regel stellen met de bewakingswet voornamelijk ook problemen van organisatorische aard. Zo zijn bijvoorbeeld dikwijls noch de tijd, noch de middelen, noch de personen onmiddellijk beschikbaar om de door de wet bepaalde opleidingen te volgen. Hierbij komt nog de opmerking dat de te volgen opleiding niet naadloos aansluit op de dagelijkse realiteit in de musea.

De Vlaamse Museumvereniging vzw diende in januari 2004 in het kader van het museumdecreet een project in “met het oog op de deskundigheidsbevordering ten gunste van meerdere musea of het ruimere museumveld, ook voorbereidend onderzoek”. Het project werd door Vlaams minister van Cultuur goedgekeurd en loopt van augustus 2004 tot en met april 2005. Belangrijkste doelstelling van het project is onderzoeken hoe een opleiding op maat van de sector kan ontwikkeld worden. In overleg met de Directie Private Veiligheid werd een aangepaste “basisopleiding voor erfgoedbewakers” voorgesteld.

De input voor dit voorstel werd vanuit het veld verzameld tijdens volgende vergaderingen:

17/12/2003	Rondetafel implementatie bewakingswet in de museumsector II, Brussel
1/10/2004	Overleg van de federale wetenschappelijke instellingen met de Directie Private Veiligheid, Brussel
25/10/2004	Rondetafel implementatie bewakingswet in de museumsector III, Brussel
26/11/2004	Werkvergadering aanpassing KB, Antwerpen
30/11/2004	Overleg van de federale wetenschappelijke instellingen met de Directie Private Veiligheid en de VMV, Brussel
17/12/2004	Werkvergadering aanpassing KB II, Brussel
10/01/2005	Werkvergadering aanpassing KB III, Brussel

2. Bespreking bestaande opleidingen basisopleiding en persoonscontrole lange type

Basisopleiding uitvoerend personeel

Minimumprogramma: 66 uren

- Inleiding op de organisatie van de bewakingssector : 3 uren

Dit vak wordt geschrapt. De ontstaansgeschiedenis van de bewakingssector is niet relevant voor erfgoedbewakers en benadrukt enkel het feit dat de wet niet ontwikkeld werd met de museumsector voor ogen. Winkelbewaking, patrouillering, interventie na alarm, bescherming van personen en gebruik van hond of wapens zijn eveneens niet van toepassing op de museumsector. Dit vak wordt vervangen door een inleiding op de sector van de instellingen die cultureel erfgoed beheren.

- Recht met bijzondere aandacht voor de verplichtingen van de bewakingsonderneming, de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de bewakingsagent : 15 uren

Een erfgoedbewaker dient zijn rechten en plichten te kennen. Hij dient te weten in welke mate zijn bevoegdheden verschillen van politie of burger. De 2 pakketten recht in de opleidingen basisopleiding en persoonscontrole lange type worden tot 1 pakket samengevoegd zodat herhalingen wegvallen.

- Radiocommunicatie : 3 uren

Dit vak wordt geschrapt. Niet iedere erfgoedbewaker werkt met walkie-talkie of radioverkeer. Het onderdeel 'telefonie' is hier niet op zijn plaats en wordt naar het facultatief gedeelte van de opleiding verplaatst. De 'ten'-code en het NATO spellingsalfabet zijn niet noodzakelijk voor erfgoedbewakers.

- Gespreksvaardigheden : 6 uren

Dit opleidingsonderdeel is veel te theoretisch en moet aan de praktijk gekoppeld worden. Het is aangeraden om dit naar het facultatief gedeelte over te brengen. In de

praktijk zullen de functies onthaal van publiek en toezicht immers zoveel mogelijk gescheiden worden.

- Observatie en rapportering : 15 uren

Dit onderdeel is te veel afgestemd op de relatie met de 'klant' en houdt dus geen rekening met de organisatie van een interne bewakingsdienst. Dit onderdeel is te uitgebreid; het is aan de museumleiding zelf om afspraken rond rapportering te maken. Erfgoedbewakers zijn veelal niet gewend om te schrijven. Daarom is het ter beschikking stellen van standaard invulformulieren zoals opgenomen in het Suppoostenboek een must. Het aantal uren wordt gereduceerd en overgebracht naar het gedeelte 'praktische oefeningen'.

- Psychologische conflicthantering en fysieke afweertechieken : 15 uren

Het onderdeel fysieke afweertechieken wordt geschrapt. Het is de taak van een erfgoedbewaker om voornamelijk preventief op te treden en bij conflictsituaties.

- Technieken en praktisch optreden bij brand, bomalarm, rampen : 9 uren

Dit onderdeel is absoluut essentieel voor erfgoedbewakers. De nadruk moet liggen op het evacueren van de bezoekers. Behalve brand en bomalarm wordt er niet dieper op andere noodgevallen ingegaan. De theorie over brand en brandbestrijding is zeer uitgebreid. Ook hier is de koppeling aan een praktijkoefening belangrijk. Dit vak wordt dan ook naar een onderdeel 'praktijkoefeningen' verplaatst.

Wie geslaagd is, kan facultatief een stage van maximum 40 uren volgen.

Persoonscontrole lange type

Minimumprogramma: 58 uren

- Filosofie en doelstellingen : 3 uren

Enkel de verklaring van verschillende termen is interessant voor erfgoedbewakers. Dit vak wordt geschrapt.

- Recht inzonderheid de specifieke bevoegdheden en verplichtingen van de bewakingsagent met bijzondere aandacht voor de rechten en plichten van burgers op voor het publiek toegankelijke plaatsen en heterdaadsituaties : 12 uren

Dit onderdeel is zeer belangrijk voor erfgoedbewakers. De gedoctrineerde materie moet aan rollenspelen gekoppeld worden. Het is belangrijk dat dit onderdeel in mensentaal vertaald wordt in plaats van juridische termen.

- Het leren onderkennen en beheersen van crisissituaties, met bijzondere aandacht voor de mogelijke gevolgen van drug- en alcoholgebruik : 12 uren

Het overzicht van geestesverruimende middelen is te uitgebreid en totaal overbodig. Erfgoedbewakers ontvangen voornamelijk een cultuurminnend publiek en worden zelden met bezoekers onder invloed geconfronteerd. Het is niet aan de erfgoedbewaker om een diagnose vast te stellen, wel om conflicten te voorkomen of desgevallend de politie te verwittigen. In principe worden bezoekers onder invloed reeds aan de ingang van het museum tegen gehouden zodat de erfgoedbewakers die toezicht houden in de zalen er weinig of niet mee te maken zullen hebben. Het onderdeel over beheersing van crisissituaties is te theoretisch en eerder geschikt voor de opleiding leidinggevende. Hoe in te spelen op conflictsituaties dient in rollenspelen geoefend te worden.

- Taakdiversificatie en –afstemming : 6 uren

Het contact met de ‘klant’ is niet van toepassing voor een interne bewakingsdienst. Voorbeelden in discotheken, danscafés, fuiven en winkelgalerijen zijn niet aan erfgoedbewakers besteed. Dit onderdeel wordt dan ook geschrapt.

- Cultuurinzicht en leren omgaan met diversiteit en technieken in de omgang met groepen : 12 uren

Dit onderdeel is eerder van toepassing op de toegangscontrole in de sector van dancings en horecazaken. De omgang met groepen in het algemeen (voornamelijk klassen) is wel van belang. De opleiding voor erfgoedbewakers moet vooral de nadruk

leggen op de omgang met senioren, mensen met een handicap, kinderen en jongeren en bezoekers voor achter de schermen.

- Projecteringsoefeningen : 3 uren

Dit onderdeel bevat te weinig uren om de verschillende vakken recht en conflictbeheersing te behandelen.

- Eerste hulp bij ongevallen : 10 uren

Dit onderdeel is te theoretisch en er is geen attest aan verbonden. Een erfgoedbewaker dient geen uitgebreide opleiding EHBO te volgen, maar moet getraind zijn in het snel verwittigen van de hulpdiensten. Personen die een attest “Nijverheidshelper” bij het Rode Kruis behaalden (20 uren), worden van dit onderdeel vrijgesteld.

3. Toepassingsgebied en begrippen

“Basisopleiding erfgoedbewaker”

Een onderscheid zal gemaakt worden tussen de "basisopleiding erfgoedbewaker", conform het concept zoals bepaald door het Ministerie van Binnenlandse Zaken (zie "Verslag vergadering Wet 10 april 1990 - Federale Wetenschappelijke Instellingen dd 1/10/04.") en een bijkomende, facultatieve opleiding die specifiek op de culturele sector gericht is. De leerinhoud van deze aanvullende vorming moet afgestemd worden op de specifieke behoeften en normen van elk museum of gelijkwaardige instelling die een cultureel erfgoed beheert.

“Instellingen die cultureel erfgoed beheren”

Het is van groot belang om de specificiteit van instellingen die cultureel erfgoed beheren en dus ook hun bewakingsopdracht te erkennen. Deze instellingen definiëren we als ***permanente instellingen, niet gericht op het maken van winst, die cultureel erfgoed beheren dat ze in hun bezit hebben of waarvoor ze tijdelijk de verantwoordelijkheid opnemen.***

Een instelling die cultureel erfgoed beheert is niet verplicht een interne bewakingsdienst op te richten of beroep te doen op een externe bewakingsonderneming. De instellingen die daar wel voor opteren en een vergunning als interne bewakingsdienst aanvragen, dienen de bewakingswetgeving en het KB van 30 december 1990 betreffende de vereisten inzake beroepsopleiding en –ervaring, de vereisten inzake medisch en psychotechnisch onderzoek voor het uitoefenen van een leidinggevende of een uitvoerende functie in een bewakingsonderneming of interne bewakingsdienst en betreffende de erkenning van de opleidingen, te volgen.

Meerdere gemeentelijke instellingen die cultureel erfgoed beheren kunnen samen 1 interne bewakingsdienst oprichten met 1 leidinggevende aan het hoofd. Er is geen geografische beperking, zodat instellingen uit verschillende gemeenten lid kunnen worden.

“Erfgoedbewakers”

De bewakingsagenten die bij een instelling voor cultureel erfgoed tewerkgesteld zijn, hebben een veel breder takenpakket dan bewakingsagenten tewerkgesteld bij een

bewakingsonderneming. In een interne bewakingsdienst gaat de verantwoordelijkheid van een bewakingsagent veel verder dan de relatie klant-opdrachtgever bij een externe bewakingsonderneming. Daarom definiëren we deze bewakingsagenten als "**erfgoedbewakers**" of "**agents de sécurité du patrimoine**". Dit zijn de mensen wiens **kernfunctie** bewaking is. De activiteiten toezicht op en controle van personen met het oog op het verzekeren van de veiligheid op al dan niet publiek toegankelijke plaatsen en in tweede instantie toezicht op en de bescherming van roerende of onroerende goederen vallen dan onder de bewakingswetgeving. Personeelsleden met een andere taakomschrijving vallen niet onder de bewakingswetgeving.

“Leidinggevend personeel”

Over de definitie van het begrip *leidinggevend personeel* bestond enige tijd onduidelijkheid. Nu blijkt dat het gaat om de persoon of de personen die de werkelijke leiding hebben en op de werkvloer kunnen toezien op de correcte naleving van de bewakingswetgeving. Het gaat dus niet om de persoon die de eindverantwoordelijkheid draagt. Een leidinggevende in de context van een instelling die erfgoed beheert kan een ploegbaas, hoofdsuppoost, een conservator, een directeur, enz, zijn, voor zover deze personen belast zijn met de werkelijke leiding. Het is aan de instelling die cultureel erfgoed beheert zelf om een organogram op te stellen en het niveau van de leidinggevende te bepalen.

Een leidinggevende met een **minstens 5 jaar ervaring als leidinggevende** zal een attest leidinggevende kunnen behalen indien hij/zij de basisopleiding erfgoedbewaker (64u) volgt. Nieuw aangeworven leidinggevendenden met minder dan 5 jaar ervaring dient de opleiding leidinggevende (112u) te volgen.

Vrijstellingen

Een aantal erfgoedbewakers kunnen vanwege hun reeds opgebouwde beroepservaring vrijgesteld worden van het volgen van de verplichte opleidingen. De specifieke regeling voor vrijstellingen is terug te vinden in artikel 22 §3 van de wet van 10 april 1990 die zegt dat de personen die op 29 mei 1990 in dienst waren van een bewakingsonderneming of een interne bewakingsdienst en op 1 januari 1999 in dienst waren bij een vergunde bewakingsonderneming of een vergunde interne

bewakingsdienst, voor zover zij deze functies daadwerkelijk uitoefenden, vrijgesteld kunnen worden van de opleidingen. Bijvoorbeeld: iemand die op 29 mei 1990 voor een onderneming of dienst werkte en op 1 januari 1999 voor een vergunde onderneming of vergunde dienst en op de beide data activiteiten van goederenbewaking uitvoerde, kan vrijgesteld worden van het volgen van de vereiste opleiding (in dit geval de basisopleiding). Uitvoerend personeel met een **nuttige beroepservaring van minstens 5 jaar** dient de basisopleiding erfgoedbewaker wel te volgen, maar wordt vrijgesteld van het afleggen van examens.

Met het oog op de veiligheid in de musea en de instellingen die een cultureel erfgoed beheren, moeten alle toekomstige en pas aangeworven erfgoedbewakers minstens de basisopleiding erfgoedbewaker volgen. De aanvullende opleiding is facultatief.

Voor bepaalde onderdelen van de opleidingen kunnen mensen die deskundigheid kunnen aantonen of over bepaalde attesten beschikken een vrijstelling bekomen:

- Nijverheidshelper (attest EHBO)
- brandweertraining (vb vrijwillige brandweer)
- bepaalde onderdelen van de cursus recht (vb jurist of criminoloog)

Middenkader

De opleiding middenkader (40u) ontwikkeld door de Directie Private Veiligheid is niet verplicht te volgen door erfgoedbewakers. Dit niveau werd voor zeer grote bewakingsondernemingen ontwikkeld.

Evaluatie

Op het eind van de basisopleiding erfgoedbewaker dienen erfgoedbewakers een **theoretische meerkeuzetoets** af te leggen voor het vak 'bewakingswetgeving en private veiligheid'. Ze krijgen hiervoor 3u de tijd. De andere vakken 'beveiliging' en 'communicatie' worden in **rollenspelen of case studies** inge oefend, maar worden niet geëvalueerd. (Zie verder 'leerinhoud'.)

Opleidingsinstelling

De "basisopleiding erfgoedbewaker" zal door een erkende opleidingsinstelling gegeven worden. De Vlaamse Museumvereniging onderzoekt welke openbare of

erkende privé-opleidingsinstellingen een voor de erfgoedsector zo gunstig mogelijk tarief kunnen voorstellen.

4. Leerinhoud van de basisopleiding “erfgoedbewaker” voor uitvoerend personeel (64 uren)

1. Bewakingswetgeving en private veiligheid (inclusief evaluatie van 3 uur door meerkeuzetoets)	22 uren
2. Beveiliging <ul style="list-style-type: none">- risicoanalyse- preventiemaatregelen- interventie maatregelen	28 uren
3. Communicatie <ul style="list-style-type: none">- omgaan met stress- diversiteitstraining- psychologische conflicthantering	14 uren
Totaal	64 uren

Eindtermen bewakingswetgeving en private veiligheid

1. Wettelijk en deontologisch kader

- deontologie van het museumberoep
- organisatie van de bewaking in de sector van instellingen die cultureel erfgoed beheren en situering t.o.v. bewakingssector

2. Soorten bewakingsactiviteiten

- goederenbewaking
- persoonscontrole

3. Wetgeving in de bewakingssector

4. Gewenst profiel van de bewakingsagent

5. Procedure om bewakingsagent te worden

- getuigschrift goed gedrag en zeden
- medisch onderzoek en psychotechnische testen
- opleiding
- veiligheidsonderzoek
 - instemming
 - procedure

6. Formele verplichtingen van de bewakingsagent

- identificatiekaart
 - noodzakelijke voorwaarde uitoefenen activiteit
 - afgifte
 - dracht
 - vertonen
 - teruggave
- herkenningsteken en werkkledij
- discretieplicht
- meldingsplicht

7. Bevoegdheden en verplichtingen van de bewakingsagent

a) rechten en plichten van de burger

- hulp aan personen in gevaar
- meldingsplicht
- vattingsrecht
- aansprakelijkheid

b) rechten en plichten van de bewakingsagent

- dwang en geweld
- fooien en beloningen
- discriminatie
- toegangscontrole
- uitgangscntrole
- toegangsweigering
- identiteitscontrole
- rechten van de mens
- houding tov publiek
- moraliteit
- beroepsgeheim
- aansprakelijkheid

8. Controles en sancties

- controle
 - wie mag controle uitoefenen
 - bevoegdheden van controlerende agenten
- sancties
 - soorten sancties (strafrechtelijke sancties, waarschuwing, administratieve geldboete, schorsing/intrekking identificatiekaart)
 - sanctieprocedure bij administratieve geldboete
 - procedure bij weigering, schorsing en intrekking van de identificatiekaart

Eindtermen beveiliging

a) Risicoanalyse

- inschatten van risico's m.b.t. het patrimonium (gebouw)
- inschatten risico's m.b.t. agressie (goederen)
 - vandalisme
 - sabotage
 - inbraak en diefstal
 - brand
 - drugs, alcohol
 - natuurrampen
 - technische risico's
- inschatten risico's m.b.t. agressie gericht tegen personen
 - agressie (waaronder gewapende overval en gijzeling)
 - bommelding

b) Preventiemaatregelen

- observatie- en rapporteringstechnieken
- OBE-plan (organisatorische, bouwkundige en elektronische beveiligingsmaatregelen)

c) Interventiemaatregelen (gepast reageren bij brand, bommelding en rampen)

- diefstal, vandalisme
- brand, natuurrampen
- bommelding
- evacuatietechnieken voor bezoekers
- beschermings- en evacuatietechnieken van collecties

Praktische oefeningen:

- brandbestrijdingstechnieken
- rapporteringstechnieken
- EHBO (basisopleiding, mogelijkheid tot verder volgen van cursus
nijverheidshelper van 20 uur met brevet)
- Gepast reageren in noodgevallen

Eindtermen **communicatie**

Omgaan met stress

Diversiteitstraining

- omgaan met groepen
- omgaan met culturele diversiteit
- omgaan met senioren
- omgaan met personen met een handicap

Psychologische conflicthantering

- herkennen van conflictsituaties
- fases van een conflict
- confrontatie
- preventie en oplossing
- case study

